

Jókuszban

AZ UTOLSÓ TABU

AZ ÉN PÉNZEM, A TE PÉNZED... ÉS A SZERELMŰNK

A világ anyagi. – Nem, nem a világ mi vagyunk azok. – A pénzszerzés és pénzhasználat izgalmas játékok. Dehogyan játékok, művészetek! – Matek az egész, meg egy kis otthonról hozott minta. – Külön kassza kell, az a nyelvi. – Á, a legtöbb válás oka a pénz: a család az, ahol a kassza közös!

Jókuszban

HOVA TART A VILÁG?

A pénzhez való viszony rengetegféleképpen változott az utóbbi ötven évben. A hetvenes években a családok, a fiatal házaspárok összetették azt a kisit, amijük volt, úgy kezelték a közös életüket, a közös kassza, bankkártya elközelítésen volt. A rendszertartás utáni generáció, a kilencvenes évek fiataljai, az emancipáció, az hogy több nő vállalt munkát, hozott némi változást a pénzügyekben, de az sem hasonlítható a 2015 utáni és mai valósághoz, és mérhetetlen önállósodáshoz és tudatossághoz, ami már egészen más képet mutat a családtól és egyéni kasszáktól. A hetvenes évek elején egy vezerművel, néhány Traubodával, a fater P20-as motorjával már menőnek számítottam. Mikor alig húszévesen megkezdődött, Kati szüleitől kórházi székelyorsót kaptunk, és lakhattunk a nagyszünye házában – az maga volt a menyasszony! Olyan, hogy külön kassza, nem is hallottunk Kupogattunk, terveztek a gyerekeink jövőjét – meséli Péter, a hatvanéves évek villanykezelt.

Egyetemistaként kezdtem bulizni '94-ben, apa Traubánál születtek a csajok. Nem volt mobilom, nem volt pénzüim, mégis mást tartottam barátságosnak. Emlékszem, együtt vittünk meg a filmeket, könyveket. A lányok meg veregettek, kinek van okosabb, intelligensebb fiúja – hallom a villanykezelt neveznihetőségek és gyűjtészetes fiatalok, Robertól, a hatvanévesek apjától, aki szintén a közös kassza híve, de mesél arról is, hogy néhány ismerős nem kintin az asszony, Kozma, elzárta a kasszát.

A harmadik generáció tagja, a mindössze huszonegy éves Márta azonban már nem így gondolkodik. A minimeszternek készülő lány, bár főként az kapcsolatosan, a szigorúan elszámolt szerződésével.

Más az anyagi háttérünk, ehhez a bevételünk, más hogy viszonyunk a pénzhez, és mivel egyáltalán nem biztos, hogy ez a szerződés örök.

„A jól kell házasnódi, jó családba kell születni- opciók fontosságát általában közepesre értékelték.”

lé tart, jobb a békesség alapon külön kezeljük a forrásainkat. Egyébként a kortársaimmal a pénz központi szerepet játszik. A buliban az ismerkedés utáni öt fémkörök közt szerepel a „menyit keresel?”, „milyen kocsi van?”, „mit dolgozol a szüleid?” kérdések is. A legtöbb lány ezzel, mielőtt szerelmbe cse, aztán elvá-

rástokat támaszt. Én az anyagi függetlenségem fontosnak tartom. Van barátom, aki szülei, gyerekeit neveli, házastársat vezet, és pénzt kell kérnie a férjéről vásárlások. Ez nagyon káros szolgálatot helyezett, ha családom lesz, biztosan újragondolom a közös kassza- külön kassza kérdést.

MI A HOSSZÚ TÁVÚ CÉL?

Professzor dr. Németh Erzsébet szociálpszichológus, a Metropolitan Egyetem tanára számos témába vágó kutatást végzett, elemzett.

A minap zártunk le egy nagy kutatást, hamarosan publikáljuk híres és külföldön is. Feloktatásban tanuló fiatalokat kérdeztünk a pénzügyi tudásukról, attitűdjükről, arról, miként látják a kockázatokat, hogyan állnak ezekhez. Betettünk egy új kérdést, nevezetesen azt, hogyan

Válság idején tudatosabban?

A pénzügyi ismeret, pénzügyi tudatosság a mai világban mindenki számára fontos, vallja Bernáth Julonka, előnk vezetésével a Pénzügyi Alapítvány 2010 és 2020 május között az OECD (Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet) módszertana szerint négy alkalommal vizsgálta, mit tud arról a hazai lakosság.

2020 májusára megduplázódott a pénzügyi tudatosság területek száma, ami azt mutatja, válság idején mindenképp fontosabb, míg fellendülés idején kevésbé fontosnak ítélik, hiszen két éve a háztartások alig tavalyra ez a háztartások csaknem háromnegyedének nem okozott gondot a pénzügyi tudatlanságban – mondja a szökebaró a huszonhárom éves fiatalok közötti felmérések alapján követően, amelyet 18 és 79 év közötti fiatalok válaszoltak a kérdésekre. Megnyugtató ugyanakkor, hogy csupán a magyarok 0,9%-a lesz pénzügyi tudatlan, míg például az osztrákok 1,8%. Bernáth Julonka hozzátette, hogy a pénzügyi tudatosság valóban növekedett, és a fiatalok tudatosságát a magyar lakosság továbbra is elhanyagolja. De ez az utal, hogy leszandó terület.

Jókuszban

„A pénzügyek tekintetében a hosszú távú tervek megvalósítását illetően számít a nemi hovatartozás.”

fonti vélemények fiatal felméréstől, egyetemistáktól hangzottak el, és arra engednek következtetni, hogy ahányan vannak, annyiféleképpen gondolkodnak és bánnak a pénzzel. Azzal a színes papírral, apró plasztikkártyával, amelynek segítségével az elmúlt ötven évben gyökeresen megváltozott. Ez a változás pedig – a szakértők szerint – súlyos következményekkel jár az egész társadalomra nézve.

KÖZÖSEN, DE SZERZŐDÉSSEL

A háztartás már közgazdasági kategória, a gazdaság, a társadalom legkisebb jól meghatározható egysége, de még túlságosan is, hiszen a társadalomlag hasznos és káros jelenségek már ezen a szinten is megfigyelhetők. A társadalom mikroviszonyok, három, olykor több személy cselekvési és gazdálkodási rendszere, amely jó esetben mérlegelésre, döntésekre épül.

Nagyon nem mindegy, hogyan működik egy háztartás, ami végső soron gazdasági kapcsolat is egyben.

A pénz öröm és bánat forrása, viták gerjesztésének eszköze, elismerés, méltóság, díszesség és irigység egyaránt kiválthat. Befolyásolja jólétünket, társadalmi státuszunkat, személyes kapcsolatunkat. Megszerezés, megtartás jelentőségét, de a boldogság nem pénz kérdése – véli egy többmilliárdos forgalmú családi vállalkozás vezetője, aki a hetvenes évek végén házasságot kötött, és ma közös kasszában van a feleségével, és bizonyos szinten a családgyerekeivel is.

A megszerzett vagyon egyben tartása végett a fater házassági szerződésrel kötődött, és nálunk van ügyvéd által okiratba foglalt, meghatározott rendje az öröklésnek is. Kétlaki munkával, jól vállalkozással kezdtek, de mi boldogok voltunk az árterületen is. Most vagyonszámvagyunk, és köteleselem gondoskod-

ni arról, hogy ezt minden leszármazottunk továbbörökítse, és egy tisztelet vagy boldom – akár ideiglenes, akár behatározott – ne lehessen tükre. Ezért van családi örökös szerződés, ezért volt szükség házassági szerződésekre.

„EGYEDÜL KEZELEM A KASSZÁT”

Nagy kérdés, mi az egyszerűbb, mi a cizszerűbb, és mi a hatékonyabb, ha pénzszerzésről, a bevétel elosztásáról, beosztásáról, gyarapításáról, forgatásáról van szó. Akadnak, akik hisznek a kemény munkában, mások szerint az ész bevetése, jó kapcsolat, esetleg egy jó házasság is lehet menő, hogy gondtalanul élvezhessek az élet tengerén. Vagyis recept nincs.

A szükség motiváció: nálunk a cél az életben maradás, a tartalékpénz – mondja az ötéveses, vállalkozókat működtető apa. – Gyönyörű csodás anya, jó feleség, remek ötvény, de képtelen bálni a pénzzel, erre a második lányunk születése után jöttem rá, amikor kiderült, semmi meg nem tartásunk nincs. Az én kezlen a kasszát. Telen németórát adok, lakást festek, fát vágok, és mindent megszerzek a posztóvívó a villanyborotvát. Nyíró ezek mellett kandelabert épít, keret tartaok rendezem, és Tisza-tóhozhoz eszónok adok bérbe. Ez a megoldás bevált, minden bevétel, kiadást frunk, bevontuk a gyerekeket is, nem szerettem, ha akár egyikük is rossz miniat kö-

vetne – sorolja János, aki tíz év tanítás után döntött úgy, vált. – Boldogok vagyunk, beosztjuk a pénzt, spórolunk, és az idén még hovatartozási sátorozás is belefér.

Ó boldog a bevallottan anyagi, jómódi emberek legújabb viszonyom az, és ebből nem is csinál tilkos. Amerikai pszichológusok kutatásai bizonyították, hogy a sok pénzt, javakat maguknak mondók sem mind elégedettek az életükkel. Azt is tényként írják le, hogy akik halnak a megszerzett javakért, boldogabbak. Tim Kasser amerikai pszichológus szerint eluralkodott a materialista szemlélet, tombol a kapitalizmus, őrsít a verseny, mindenképp profitorientált, miközben az anyagi javak szerepének túlhangsúlyos csökkentése ember boldogsága való esélyt.

VÁGYAK ÉS ÁLMOK

A pszichológus nemcsak diagnózist állít föl a miről, leírja azt is, hogyan alakítható ki a boldogabb, egészségesebb életfelfogás. Erre persze sokan csak legyetimre.

Az életet, az identitásomat anyagi jók alapján definiálom, és definiálom mások is – mondja a hatmincás szingli, aki egyetemista influenszernek nevezi magát, és harmadik éve viszályoz, hogy végül másodéves lehesse az egyetemem.

– Mesés labában élek, jó autót várok, szép ruhákban, és utazom is, idén Bora Bora és Mexikó a cél. Nem utasítom el az univerzális támogatást. A szülem éjtel-nappal dolgozom egy vidéki városban, és tizedes nem érték az annak, amit én három év bádapon let után. Már csak egy jó férj kell a hosszú távú gondatlanságomhoz.

A gondatlanság persze nem boldogság. A bölcsészlány biztosan ismeri a szavak jelentését, nem véletlenül mondta, amit mondtam. És nyilván azt is tudja, az ő életét káprázatos harmincasok előbb-utóbb találnak meg, jómódi, szomorú szemű, vigasztaló, jómódi, elvált – vagy nő! – vállalkozó családait.

Jókuszban

A HÁZTARTÁSI KÖLTSÉGVETÉST KÉSZÍTŐK ARÁNYÁNAK ALAKULÁSA MAGYARORSZÁGON

2010-ben a családok	32%-a,
2015-ben a családok	25%-a,
2018-ban a családok	25%-a,
2020-ban a családok	40%-a

A tavalyi szignifikáns növekedést egyértelműen a koronavírus-járvány okozta anyagi bizonytalansággal magyarázzuk a kutatók.

POZITÍV VÁLTOZÁS A MEGTAKARÍTÁSOK FOLYAMATOS NÖVEKEDÉSE

2015-ben 27%-nak volt tartaléka,
2020-ban 51%-nak,
a nemzetközi átlag: 70,2%

FIGYELJÜNK!

A hazai lakosság nem jeleskedik pénzügyi nyomon követésében, kontrollálásban.

a magyar átlag: 46,9%
a nemzetközi átlag: 67%
az élen az osztrákok állnak 85%-kal.

akarják megvalósítani a hosszú távú pénzügyi céljaikat – kezdi a professzor. – Azt válasszátok, hogy szorgalmi, takarékosnak kell lenni, jól házasnódi, jó családba születni, ismerni kell a kikapukat, jó kapcsolatokra van szükség, óvni kell lenni és sokat tanulni. Tizenkét választási lehetőséget pontozhattak fontosság szerint, és érdekes, hogy – a szerencse mellett – a fent felsoroltaknak is viszonylag nagy jelentőséget tulajdonítottak a fiatalok. A jól kell házasnódi”, „jó családba kell születni” opciók fontosságát általában közepesre értékelték. Ezután különböző pénzügyi attitűd, viselkedés, személyiség tesztetben csoportokat alkotott. Az eredmények több mint érdekes! Három csoportot találtunk a környelmu aggodalmak, az óvatosabbakat és a magabiztos tudatosokat. A környelmu aggodóknak többnyire lányok – ez elég sérülékeny csoport, nincs igazán hosszú távú céljuk, a legfontosabb számukra, hogy barátaikat szeressenek, szórakozzanak, élményekben legyen részüik. És tőlük kapunk magas arányban azt a választ is, hogy jól kell házasnódi, jó családba kell születni. Ez a csoport a válságok csaknem egyharmadát tette ki. A többiek ezt az alig két évé.

Dr. Németh Erzsébet kíváncsi volt a kutatásban arra is, kiől várják a fiatalok a boldogulásukat. Akik saját szorgalmukra, okosságukra, ügyességükre stb. számítanak, úgynevezett „belső kontroll” attitűddel jellemezhetők. Akik „külső kontrollisták”, azok bizony másoktól várják a boldogulást, az szerencsében, „jó” házaságban bíznak, és emiatt is sérülékenyek pénzügyileg.

A nagyon szorgalmas, óvatos személyek átlagos pénzügyi tudással úgy akarják a hosszú távú céljaikat megvalósítani, hogy beosztanak és takarékoskodnak, ami szép, és egyébként ez a hozzáállás volt a legnépszerűbb Magyarországon, de ezzel nem lehet gyarapítani a pénzt. Érdekes eredmény az is, hogy a megérdemelt harmadik számként viszon nagy tudás, magabiztos, kockázavalló, hitel is fölvesz a céljai megvalósításához, és azt tartja, a jól fizető állás mellet meg kell tanulni a pénzt jól forgatni. Ebben a harmadik csoportban a fiúk voltak kiemelkedő többségben. Tehát tudományosan bizonyított, hogy a pénzügyek tekintetében a hosszú távú tervek megvalósítását illetően számít a nemi hovatartozás is, ezzel érdemes foglalkozni, hiszen az oktatásban több a lány, és oktatásuk feléle szerencsés lehet. Lehet pénzhez hozzámenni,

és lehet egy intelligens fűzős is. És azt látni, hogy ezeket a fiatalokat közepeskorra fériák veszik feleségül, mert ok vannak olyan anyagi helyzetben, amelyre a lány elvagyunk, és emiatt akár családok elhagyhatók. A fiúk pedig, akik nem gazdagok és kevésbé képzettek, akik nem hallatták a hangjukat, nem találtak korán hozzájuk illő párt. Ez nagyon súlyos társadalmi probléma, és a pénzügyi kultúrát, a pénzhez való viszonyt, a hosszú távú stratégiákat, a külső kontroll attitűdét igen erősen összefüggő. A vizsgálatból az derül ki, hogy től sokan vannak, akik valaki másól, a házasságtól várják a boldogulást, és csak élmény-szerző önképzésnek és csak élmény-élhet. Lehet pénzhez hozzámenni,

ÁRVAI MAGDOLNA